

21.11.2019

Milletvekillere Açık Çağrı: Termik Santrallere Havayı Kirletme İzni Vermeyin, Madde 50'yi Reddedin!

1 Kasım 2019 tarihinde, Plan Bütçe Komisyonu'nda görüşülen 2/2312 Esas Numaralı Dijital Hizmet Vergisi Kanunu ile Bazı Kanunlarda ve 375 Sayılı Kanun Hükmünde Kararnamede Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun Teklifi ile, daha önce TBMM'den tüm siyasi partilerin reddettiği, havayı kirletme izni yeniden görüşülüp, Meclis Genel Kurulu'na sunulmak üzere kabul edildi.

Düzenlemeye göre;

"MADDE - 14/3/2013 tarihli ve 6446 sayılı Elektrik Piyasası Kanununun geçici 8 inci maddesinin birinci fıkrasında yer alan "31/12/2019" ibaresi "30/6/2022" şeklinde değiştirilmiş, fıkraya "üretim faaliyeti durdurulamaz ve" ibaresinden sonra gelmek üzere "çevre mevzuatına uyuma yönelik yatırımların gerçekleştirilmemesi ve çevre mevzuatı açısından gerekli izinlerin tamamlanmaması nedeniyle" ibaresi ve ikinci cümlesinden sonra gelmek üzere aşağıdaki cümleler eklenmiştir.

"Ancak çevre mevzuatına uyuma yönelik yatırımlara dair yapım sözleşmesi ile iş termin planını 30/6/2020 tarihine kadar Bakanlığa sunmayan üretim tesisleri bu haklardan yararlanamaz. İş termin planı sunulan üretim tesisleri Çevre ve Şehircilik Bakanlığı tarafından bu iş termin planına uyum açısından 1/7/2020 tarihinden itibaren 4 ayda bir denetlenir. Yapılan her bir denetimde bu iş termin planına uygun olmadığı tespit edilen tesislere 9/8/1983 tarihli ve 2872 sayılı Çevre Kanununda yer alan ilgili idari para cezaları yirmi kat artırılarak uygulanır. İş termin planındaki herhangi bir işin yapımının belirtildiği süreye göre bir yıl geciktiğinin tespiti halinde üretim tesisinin faaliyeti durdurulur. Bu madde kapsamında verilen idari para cezalarına karşı dava açılması cezanın tahsil işlemlerini durdurmaz."

Bu düzenleme ile 2013 yılından beri çevre yatırımlarını gerçekleştirme taahhütlerini yerine getirmeyen ve yasal düzenlemelerle "kirlilik" izinleri uzatılan termik santrallere bir kez daha havayı kirletme izni verilmek isteniyor.

2014 yılında, Anayasa Mahkemesi Anayasa'nın 56. Maddesi "*Herkes, sağlıklı ve dengeli bir çevrede yaşama hakkına sahiptir. Çevreyi geliştirmek, çevre sağlığını korumak ve çevre kirlenmesini önlemek Devletin ve vatandaşların ödevidir.*" uyarınca filtresiz çalışan

kömürlü termik santrallerin hava kirliliğine neden olarak insan ve çevre sağlığını tehdit etmesini anayasaya aykırı bularak santrallere 2021 yılına kadar verilen filtresiz çalışma iznini iptal etmiş, 2015 yılında ise yapılan yeni bir yasal düzenleme ile bu santrallere **son olarak** 31 Aralık 2019 tarihine kadar süre tanımıştı. Anayasa Mahkemesi'nin 2017 yılındaki kararıyla da 2019 yılı sonuna kadar santrallerin gerekli yatırımları sağlaması zorunlu tutulmuştu.

6 yıldır tanınan yatırım süreleriyle hiçbir kontrol mekanizması olmaksızın havayı kirleten bu santrallere Kapasite Mekanizması Yönetmeliği'ne dayandırılarak ödül gibi teşvikler verilmiş, buna karşın 2019 yılının sonuna geldiğimizde yatırımcılar tarafından verilen çevresel taahhütlerin hiçbiri yerine getirilmemiştir.

Türkiye Kirli Hava Soluyor

Türkiye'nin yarısından fazlası ulusal standartlara göre kirli hava solumaktadır. Dünyadaki kirlilik konsantrasyonu sınır değerlerinin Türkiye'dekinden düşük olduğu göz önünde bulundurulduğunda ise bu vahim tablo daha da kötüleşmektedir.

Her yıl dünyada milyonlarca insanın ölümüne neden olan hava kirliliği, doğal sebeplerin yanı sıra ısınma, enerji üretimi için kullanılan fosil yakıtlar, trafik gibi insan faaliyetleri sonucunda meydana gelmekte, yine insan eliyle sebep olunan ormansızlaştırma, inşaat faaliyetleri, rüzgâr koridorlarını kesen yüksek yapılaşma da bu kirliliği pekiştirmektedir.

Sanayinin ve yapılaşmanın yoğun olduğu büyükşehirler için kirlilik alarmları verilirken yıllardır filtresiz çalışan kömürlü termik santralleriyle Çanakkale, Şırnak, Kahramanmaraş, Karabük, Kütahya, Manisa, Sivas, Zonguldak, Ankara, Muğla, Bursa illeri ek bir kirlilik yükü altına girmektedir.

Mevcut kirliliğin dahi sınır değerlerin üzerinde olduğu bu şehirler, kömürlü termik santrallerin baca gazlarıyla zehirlenmekte, bu enerji elde etme biçiminde ısrar edilmesi halk sağlığını hiçe sayarak insanları hasta etmekte/öldürmektedir.

Türkiye Geleceğini Kaybediyor

Yapılan araştırmalarla hava kirliliğinin kalp, beyin, solunum ve bağışıklık sistemini etkilediği kanıtlanmış, hastalık yapıcı ve ölümcül etkileri bilinen bir gerçek haline gelmiştir.

Hava kirliliğine maruz kalanlar içerisinde ise kirlilikten en çok etkilenenlerin çocuklar olduğu ortaya çıkmıştır. Gelişmekte olan bünyeleri ve metabolizma hızları gereği çocuklar hava kirliliğinin etkilerini daha çok hissetmekte, kirliliğin artmasıyla birlikte her yıl daha fazla çocuk hava kirliliğine bağlı hastalıklarla baş etmeye çalışmaktadır.

Hava kirliliğini azaltacak/önleyecek politikaların geliştirilmemesi ve aksine kirliliği arttıracak uygulamaların desteklenmesi ve bu kirliliğe göz yumulması Türkiye'nin gelecek nesillerini de risk altına sokmaktadır.

Kömürlü Termik Santraller Bir Çevre ve Halk Sağlığı Sorunudur

Küresel iklim değişikliğinin her geçen gün daha da hissedilir olması ve ekosisteme geri dönüşü mümkün olmayan zararlar vermesi nedeniyle tüm dünya ülkeleri tarafından sera gazı salınımının tartışılması ve azaltılmasına yönelik politikalar oluşturulmaya başlanması artık bir 'çevre hassasiyeti' değil zorunluluktur.

Söz konusu zorunluluk nedeniyle dünyanın birçok ülkesinde fosil yakıtlardan vazgeçilmesi için adımlar atılırken Türkiye'nin kendi planına kömürsüzleşmeyi koymamış olması halk ve çevre sağlığı açısından kabul edilebilir değildir. Enerji planlaması ve yatırımları yapılırken yalnızca ekonomik kaygıları göz önünde bulundurarak adım atmak üstün kamu yararını zedelemekte, doğanın bütünü için adalet sağlamamaktadır.

Kömürlü termik santraller hava kirliliği ile anılıyor olsa da tesislerin su ve arazi kullanımı da ekolojik dengeyi etkileyip zarar vermekte, su kirliliği gibi önemli bir problemi de beraberinde getirmektedir.

Bugün kömür kullanımını azaltarak nihayetinde bitirmeyi tartışıyor olmamız gerekirken santrallerin filtresiz çalıştırılması iznini tartışıyor olmamız; bilim, sağlık ve planlama açısından çağın gerisinde bir aşamadır. Türkiye enerji verimliliği sağlamak, enerji kayıplarını önlemek, enerji üretim biçimlerini ve tüketim alışkanlıklarını gözden geçirmek ve tüm bunların sonucunda da teknolojik yatırımlarını yaparak doğaya ve insan sağlığına en az zararı verecek yolu bulmak zorundadır.

Milletvekillerine Çağrımızdır: TBMM Yasa Teklifini Geri Çekmelidir

1 Kasım 2019 yapılan plan bütçe komisyonunda alınan karar; Haziran 2022'ye kadar belirlenen termik santrallerin havayı kirletme izninin devam etmesi ve buna bağlı olarak toplum ve çevre sağlığını bir kez daha tehlikeye atması anlamına gelmektedir.

Çoğunun özel şirketler tarafından işletildiği bu santrallere sürekli imtiyaz verilmesi 2013 yılından beri santrallerin baca gazı kükürt giderim tesisi, filtre sistemleri, kül barajı gibi çevre ve halk sağlığının korunması için gerekli yatırımları yapmamasına neden olmaktadır.

Halkın vekilliğini yapmak üzere yetkilendirilmiş kişilerin halkın görüşlerini hiçe sayarak halka rağmen karar alması düşünülemez. Muafiyet dâhilindeki illerde yaşayan insanların talepleri göz ardı edilmemeli, görüşülecek olan yasa teklifinin karar aşamasında bu talepler anayasal bir hak olarak değerlendirilmelidir.

Teklifin yasalaşması durumunda TBMM tarafından Anayasa ihlal edilmiş olacak, halkın vekilleri topluma karşı sorumluluklarını yerine getirmeyip şirketlerin kârından yana taraf olmuş olacaktırlar.

Bu nedenle milletvekillerine sorumluluklarını hatırlatıyor, TBMM'nin hem 14 Şubat 2019 tarihli kendi kararına hem de Anayasa Mahkemesi'nin 2014 ve 2017 tarihli kararlarına uygun hareket ederek ve bu yasa teklifini bir daha gündeme getirilmemek üzere geri çekmesini talep ediyoruz.

Saygılarımızla,

TMMOB ÇEVRE MÜHENDİSLERİ ODASI İSTANBUL ŞUBESİ